

Κεφάλαιο 7ο

Σύνδεση προτάσεων

Ι. Τρόπος σύνδεσης

Ερωτήσεις

Πώς απαντάμε

Να εντοπίσετε τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων (ασύνδετο, παρατακτική, υποτακτική σύνδεση).

Προσδιορίζουμε τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων εντοπίζοντας το είδος των συνδέσμων (παρατακτικοί ή υποτακτικοί) που χρησιμοποιούνται. Η σύνδεση μπορεί να είναι:

- **Ασύνδετο σχήμα.** Οι προτάσεις συνδέονται με κόμμα, χωρίς συνδέσμους.
- **Παρατακτική σύνδεση.** Συνδέονται όμοιες προτάσεις (δηλαδή κύρια με κύρια ή δευτερεύουσα με δευτερεύουσα ίδιου είδους) με έναν από τους παρατακτικούς συνδέσμους.
- **Υποτακτική σύνδεση.** Συνδέονται ανόμοιες προτάσεις (δηλαδή κύρια με δευτερεύουσα ή δευτερεύουσα με δευτερεύουσα διαφορετικού είδους) με έναν από τους υποτακτικούς συνδέσμους.

II. Αιτιολόγηση του τρόπου σύνδεσης

Ερωτήσεις

Πώς απαντάμε

Να διακρίνετε τις προτάσεις και τον τρόπο σύνδεσής τους στο απόσπασμα και να αιτιολογήσετε αυτήν την επιλογή.

Διακρίνουμε τις προτάσεις του αποσπάσματος και προσδιορίζουμε το είδος της σύνδεσης κάθε πρότασης με τις άλλες με βάση το είδος των συνδέσμων και το είδος των προτάσεων.

Για την αιτιολόγηση του τρόπου σύνδεσης πρέπει να έχουμε υπόψη ότι:

- Το ασύνδετο σχήμα υπηρετεί την πρόθεση του συγγραφέα να μιλήσει με λόγο λιτό και συνοπτικό (ύφος πυκνό και –κάποτε– δραματικό).
- Η παρατακτική σύνδεση ανταποκρίνεται στην πρόθεση του συγγραφέα να μιλήσει με τρόπο απλό και ζωντανό/παραστατικό, όπως στον προφορικό λόγο.
- Η υποτακτική σύνδεση ανταποκρίνεται στην ανάγκη να αναδειχθούν οι λογικές σχέσεις με τις οποίες συνδέονται οι ιδέες και χρησιμοποιείται σε πιο σύνθετο και επίσημο ύφος.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

A. Ο τρόπος σύνδεσης των προτάσεων

ΕΙΔΟΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

Τι είναι

Σκοπός

Παραδείγματα

Ασύνδετο
σχήμα

Παράθεση όμοιων προτάσεων (κύριων ή δευτερευουσών ίδιου είδους) με κόμμα, χωρίς συνδέσμους.

Ανταποκρίνεται στην πρόθεση του πομπού να μιλήσει με λόγο:

- Απλό (οι πληροφορίες προσλαμβάνονται άμεσα).
- Γρήγορο, λιτό (η μια πληροφορία ακολουθεί άμεσα την άλλη).
- Συνοπτικό (δίνονται στη σειρά πολλά στοιχεία ενός συνόλου, η παρουσίαση των οποίων με άλλη σύνδεση θα ήταν εκτενής).
- Συγκινησιακό και επιμελημένο ύφος (ρυθμικός ή περιγραφικός λόγος).

Εν αγνοία μας, παρακολουθούμε, κατασκοπεύουμε, επιτηρούμε, ελεγχόμαστε ολοένα περισσότερο.

Παρατακτική

Σύνδεση όμοιων προτάσεων (κύριων ή δευτερευουσών ίδιου είδους) με παρατακτικούς συνδέσμους.

Ανταποκρίνεται στην πρόθεση του πομπού:

- να συνδέσει ισοδύναμα νοήματα, χωρίς αυτά να χάνουν την αυτοτέλειά τους,
- να μιλήσει με τρόπο απλό και ζωντανό/παραστατικό, όπως στον προφορικό λόγο.

Σηκώνεται και διατυπώνει με θάρρος τις απορίες του και αναζητά εξηγήσεις.

Κείνη την εποχή κανείς από εμάς δεν είχε τηλεόραση ούτε την ξέραμε ούτε είχαμε ακούσει κάτι για αυτήν.

Υποτακτική

Σύνδεση ανόμοιων προτάσεων (κύριας και δευτερεύουσας ή δευτερευουσών διαφορετικού είδους) με υποτακτικούς συνδέσμους

Ανταποκρίνεται στην πρόθεση του πομπού:

- να αποκαλύψει τις λογικές σχέσεις ανάμεσα στις ιδέες / νοήματα των προτάσεων,
- να διατυπώσει σύνθετο και επίσημο λόγο που είναι κατάλληλος σε πιο επίσημες και απαιτητικές επικοινωνιακές περιστάσεις.

Οι πιο πολλοί κατηγορούν την Κυβέρνηση ότι αθετεί τις υποσχέσεις της, για να υπηρετήσει οικονομικά συμφέροντα.

B. Τα είδη των συνδέσμων

Παρατακτικοί σύνδεσμοι

Συνδέουν **όμοιες** προτάσεις – κύριες με κύριες ή δευτερεύουσες με δευτερεύουσες ίδιου είδους.

Συμπλεκτικοί	και, κι, ούτε, ουδέ, μηδέ
Διαζευκτικοί	ή, είτε
Αντιθετικοί	αλλά, όμως, ωστόσο, μολαταύτα, εντούτοις
Συμπερασματικοί	λοιπόν, επομένως, άρα
Επεξηγηματικοί	δηλαδή

Υποτακτικοί σύνδεσμοι

Συνδέουν **ανόμοιες** προτάσεις – κύριες με δευτερεύουσες ή δευτερεύουσες διαφορετικού είδους.

Ειδικοί	ότι, πως, που
Αιτιολογικοί	γιατί, επειδή, αφού, αφού, μιας και, διότι
Χρονικοί	όταν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (πριν να), μόλις, προτού, ώσπου, ωςότου
Υποθετικοί	αν, εάν, άμα
Ενδοιαστικοί	μη(ν), μήπως
Τελικοί	για να, να
Εναντιωματικοί	αν και, μολονότι, ενώ, και αν, και να
Συμπερασματικοί	ώστε, που

Γ. Τα είδη των προτάσεων¹

Είδος	Εισαγωγή	Ρόλος	Παραδείγματα
ΚΥΡΙΕΣ			
Ειδικές	ότι, πως, που	Υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση (Ονοματικές)	<i>Νομίζω ότι έχει δίκιο.</i>
Βουλητικές	να	Υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση (Ονοματικές)	<i>Πρέπει ο πολίτης να ενδιαφέρεται για την πολιτική.</i>
Ενδοιαστικές	Μη(ν), μήπως, μήπως και	Υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση (Ονοματικές)	<i>Φοβούμαι μήπως κάναμε λάθος.</i>
Πλάγιες ερωτηματικές	αν, γιατί, μήπως, ερωτηματικές αντωνυμίες και επιρρήματα	Υποκείμενο, αντικείμενο, επεξήγηση (Ονοματικές)	<i>Δεν είμαι βέβαιος αν κατάλαβα καλά. Δεν ξέρω πού το βρήκε.</i>
Αιτιολογικές	γιατί, επειδή, αφού, καθώς, μια και κ.λπ.	Προσδιορισμός αιτίας (Επιρρηματικές)	<i>Θύμωσε, επειδή του μίλησαν άσχημα.</i>
Τελικές	για να, να	Προσδιορισμός σκοπού (Επιρρηματικές)	<i>Ξεκίνησε από τώρα, για να τον προλάβεις.</i>
Συμπερασματικές	ώστε, ώστε να, που να κ.λπ.	Προσδιορισμός αποτελέσματος (Επιρρηματικές)	<i>Δεν ήμουν τόσο σίγουρος, ώστε να επιμείνω.</i>
Χρονικές	Όταν, αφού, αφότου, πριν, προτού να, έως ότου, ώσπου, ενώ, καθώς κ.λπ.	Προσδιορισμός χρόνου (Επιρρηματικές)	<i>Αφού είπε αυτά, έφυγε βιαστικά. Θα τα ξεodέψει όλα, ώσπου να μην του μείνει δεκάρα.</i>
Υποθετικές	εάν, αν, είτε	Προσδιορισμός προϋπόθεσης (Επιρρηματικές)	<i>Εάν διαβάζεις σωστά, θα γράψεις στο διαγώνισμα.</i>
Εναντιωματικές	Αν και, μολοντί, παρόλο που, μόλο που, και ας κ.λπ.	Προσδιορισμός αντίθεσης (Επιρρηματικές)	<i>Αν και διαβάζει πολύ, έχει χαμηλές επιδόσεις στα μαθήματα. Να μη δεχτείς, και ας σε παρακαλέσουν.</i>

¹ Στις δευτερεύουσες προτάσεις ανήκουν και οι αναφορικές, τις οποίες θα παρουσιάσουμε αναλυτικά στο επόμενο (8ο) κεφάλαιο.